

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG

NGUYỄN HỮU TAM

**TÌM HIỂU CÔNG TÁC TRƯNG BÀY CHUYÊN ĐỀ
TẠI BẢO TÀNG MỸ THUẬT VIỆT NAM**

(TỪ NĂM 2000 ĐẾN NAY)

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH BẢO TÀNG

Giảng viên hướng dẫn: PGS.TS. Nguyễn Thị Huệ

HÀ NỘI - 2009

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Đối tượng nghiên cứu	2
4. Phạm vi nghiên cứu	2
5. Phương pháp nghiên cứu	2
6. Bố cục của khoá luận	2
CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT VỀ BẢO TÀNG MỸ THUẬT VIỆT NAM VÀ VAI TRÒ CỦA CÔNG TÁC TRUNG BÀY CHUYÊN ĐỀ	4
1.1 Khái quát về bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	4
1.1.1. Quá trình hình thành và phát triển của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	4
1.1.2. Chức năng và nhiệm vụ của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	8
1.1.3. Cơ cấu tổ chức của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	11
1.1.4. Nội dung trưng bày của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	12
1.2 Một số khái niệm cơ bản	21
1.2.1 Khái niệm Trưng bày bảo tàng, Trưng bày chuyên đề của bảo tàng	21
1.2.2. Khái niệm Triển lãm và triển lãm chuyên đề	25
1.3. Vai trò của công tác trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	26
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG CÔNG TÁC TRUNG BÀY CHUYÊN ĐỀ TẠI BẢO TÀNG MỸ THUẬT VIỆT NAM	33
2.1. Đặc điểm của công tác trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	33
2.2. Quá trình tổ chức thực hiện trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	34
2.2.1. Mục đích, yêu cầu và việc xây dựng kế hoạch trưng bày chuyên đề	34
2.2.2. Cách thức tổ chức trưng bày chuyên đề	37
2.2.3. Giải pháp mỹ thuật cho trưng bày chuyên đề tại BTMTVN	43
2.3. Hoạt động trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	45
2.4. Nội dung của một số trưng bày chuyên đề tiêu biểu	58

CHƯƠNG 3 : MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HƠN NỮA CHẤT LƯỢNG VÀ HIỆU QUẢ CÔNG TÁC TRƯNG BÀY CHUYÊN ĐỀ TẠI BẢO TÀNG MỸ THUẬT VIỆT NAM	70
3.1. Nhận xét, đánh giá hoạt động trưng bày chuyên đề của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	70
3.1.1. Hiệu quả của công tác trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	70
3.1.2. Những hạn chế trong hoạt động trưng bày chuyên đề của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	74
3.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng và hiệu quả công tác trưng bày chuyên đề của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam	76
3.2.1. Về lập kế hoạch trưng bày chuyên đề	77
3.2.2. Tăng cường bổ sung nội dung phong phú cho trưng bày chuyên đề	79
3.2.3. Tăng cường các phương tiện và trang thiết bị phù hợp với các loại hình tác phẩm nghệ thuật của trưng bày chuyên đề	80
3.2.4. Nâng cao hơn nữa công tác tuyên truyền, quảng bá, tiếp thị cho từng cuộc trưng bày	81
3.2.5. Cần bảo quản tốt hơn nữa cho các tác phẩm nghệ thuật trong trưng bày chuyên đề	81
3.2.6. Tiếp tục mở rộng giao lưu, hợp tác với các cá nhân, tổ chức văn hóa trong và ngoài nước	82
3.2.7. Tiếp tục đào tạo nâng cao trình độ cho cán bộ trực tiếp tổ chức các trưng bày chuyên đề	83
KẾT LUẬN	86
TÀI LIỆU THAM KHẢO	87
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam (BTMTVN) là một bảo tàng thuộc loại hình nghệ thuật trực thuộc Bộ Văn hoá - Thể thao và Du lịch. Trải qua hơn 40 năm thành lập và hoạt động (bắt đầu từ ngày 26/06/1966), Bảo tàng mỹ thuật Việt Nam đã được công chúng yêu nghệ thuật biết đến là nơi tập trung nhiều tác phẩm nghệ thuật quý đánh dấu từng bước phát triển của lịch sử mỹ thuật Việt Nam. Công tác tuyên truyền, giới thiệu những sưu tập mỹ thuật của Bảo tàng luôn được tổ chức nghiêm túc đạt chất lượng và hiệu quả cao qua các trưng bày chuyên đề cũng như triển lãm lưu động trong và ngoài nước. Các tác phẩm hội họa, điêu khắc tiêu biểu từ xa xưa đến nay đã được giới thiệu rộng khắp các miền đất nước và trên thế giới. Triển lãm mỹ thuật Việt Nam tại các tỉnh vùng sâu, vùng xa như Tây Nguyên, An Giang, Cao Bằng, Lạng Sơn... đã góp phần nâng cao trình độ thẩm mỹ của người dân. Triển lãm lưu động giới thiệu về mỹ thuật chất liệu truyền thống như lụa, sơn mài, trang phục dân tộc, gốm ... của Việt Nam tới Nhật Bản, Hàn Quốc, Phần Lan, Italia, Áo, Hoa Kỳ ... đã giúp công chúng nước ngoài hiểu hơn về đất nước, con người Việt Nam, về kho tàng di sản văn hoá phong phú của cộng đồng các dân tộc Việt Nam.

Là một sinh viên được đào tạo theo chuyên ngành Bảo tồn bảo tàng, lại được về thực tập ngay tại BTMTVN, em đã được tiếp xúc trực tiếp với hệ thống trưng bày cũng như các công tác nghiệp vụ của bảo tàng. Bên cạnh việc hiểu biết thêm về BTMTVN, về lịch sử cũng như các thành tựu nghệ thuật của dân tộc, em rất mong muốn tìm hiểu, nghiên cứu về công tác trưng bày của BTMTVN. Được sự gợi ý của cô giáo hướng dẫn PGS.TS Nguyễn Thị Huệ, em đã mạnh dạn chọn đề tài: ***Tìm hiểu công tác trưng bày chuyên đề tại bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam từ năm 2000 đến nay***

làm đối tượng nghiên cứu cho khoá luận tốt nghiệp của mình, với mong muốn tìm hiểu sâu hơn về những thành tựu mà BTMTVN đã đạt được trong công tác trưng bày nói chung và trưng bày chuyên đề nói riêng. Qua đó, em mong được góp những suy nghĩ nhỏ bé của mình đối với hoạt động của BTMTVN trong sự nghiệp bảo tồn và phát huy di sản văn hóa dân tộc.

2. Mục đích nghiên cứu

- Tìm hiểu khái quát về BTMTVN với các chức năng và nhiệm vụ của bảo tàng
- Nghiên cứu, tìm hiểu một số khái niệm về trưng bày chuyên đề và vai trò của trưng bày chuyên đề trong bảo tàng.
- Nghiên cứu thực trạng hoạt động trưng bày chuyên đề của BTMTVN từ năm 2000 đến nay
- Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng và hiệu quả của hoạt động trưng bày chuyên đề tại BTMTVN

3. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu là công tác trưng bày chuyên đề của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam.

4. Phạm vi nghiên cứu

Phạm vi nghiên cứu của đề tài là hoạt động trưng bày chuyên đề đã được thực hiện tại BTMTVN từ năm 2000 đến nay.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình thực hiện, khóa luận đã sử dụng những phương pháp nghiên cứu sau :

- Phương pháp nghiên cứu bảo tàng học.
- Phương pháp khảo sát, thống kê và phân loại các trưng bày chuyên đề
- Phương pháp phỏng vấn, điều tra xã hội học.

- Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu.
- Phương pháp chuyên gia để hệ thống hóa tài liệu cho khoa luận.

6. *Bố cục của khoá luận*

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, khoá luận được chia làm 3 chương :

Chương 1 : Khái quát về bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam và vai trò của công tác trưng bày chuyên đề

Chương 2 : Thực trạng công tác trưng bày chuyên đề tại bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam (từ năm 2000 đến nay)

Chương 3 : Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng và hiệu quả công tác trưng bày chuyên đề tại bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

CHƯƠNG 1

KHÁI QUÁT VỀ BẢO TÀNG MỸ THUẬT VIỆT NAM VÀ VAI TRÒ CỦA CÔNG TÁC TRƯNG BÀY CHUYÊN ĐỀ

1.1 Khái quát về bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

1.1.1 Quá trình hình thành và phát triển của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

- Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam chính thức khai trương phục vụ công chúng vào 26/6/1966. Hiện nay bảo tàng có 2 cơ sở, cơ sở 1 nằm tại 66 Nguyễn Thái Học, với tổng diện tích khoảng 4417m², cơ sở 2 của bảo tàng chính là hệ thống kho bảo quản và tu sửa phục chế với diện tích gần 3000m² nằm tại 97 Hoàng Cầu - Đống Đa — Hà Nội.

1.1.2. Chức năng và nhiệm vụ của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

- Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam là cơ quan trực thuộc Bộ Văn hóa — Thể thao và Du lịch, có chức năng nghiên cứu, sưu tầm, kiểm kê, bảo quản, trưng bày và giới thiệu các tài liệu hiện vật, các tác phẩm mỹ thuật tiêu biểu của Việt Nam. Đồng thời, Bảo tàng có nhiệm vụ cụ thể do Bộ Văn hóa — Thể thao và du lịch quy định.

1.1.3. Cơ cấu tổ chức của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

Hiện nay, cơ cấu tổ chức của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam bao gồm : Ban giám đốc (Giám đốc và 2 Phó Giám đốc), Phòng Quản lý hiện vật, Phòng Trưng bày — Tuyên truyền, Phòng Hành chính — Tổng hợp - Đối ngoại, Trung tâm Bảo quản và Tu sửa tác phẩm nghệ thuật, Trung tâm giám định tác phẩm nghệ thuật và Tổ bảo vệ.

1.1.4. Nội dung trưng bày của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

Hệ thống trưng bày của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam hiện nay bao gồm 6 chủ đề :

Chủ đề 1 : Mỹ thuật Việt Nam thời Tiền sử - Sơ sử.

Chủ đề 2 : Mỹ thuật Việt Nam từ thế kỷ XI đến thế kỷ XIX (thời Lý - Trần - Lê sơ - Mạc - Lê Trung Hưng - Tây Sơn - Nguyễn).

Chủ đề 3 : Tranh tượng Việt Nam từ thế kỷ XX đến thế kỷ XXI.

Chủ đề 4 : Mỹ thuật trang trí ứng dụng.

Chủ đề 5 : Mỹ thuật dân gian Việt Nam.

Chủ đề 6 : Nghệ thuật gốm Việt Nam từ thế kỷ XI đến thế kỷ XXI.

1.2. Một số khái niệm cơ bản

1.2.1. Khái niệm Trưng bày bảo tàng, Trưng bày chuyên đề bảo tàng

1.2.2. Khái niệm Triển lãm và Triển lãm chuyên đề.

1.3. Vai trò của công tác trưng bày chuyên đề tại bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

- Góp phần xã hội hóa hoạt động bảo tàng

- Góp phần nâng cao hiệu quả trưng bày, thu hút khách tham quan
- Góp phần quan trọng vào công tác giáo dục, phổ biến kiến thức chung của bảo tàng
- Góp phần mở rộng hợp tác, giao lưu văn hóa quốc tế, đồng thời củng cố cơ sở kinh tế của Bảo tàng.

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG CÔNG TÁC TRƯNG BÀY CHUYÊN ĐỀ TẠI BẢO TÀNG MỸ THUẬT VIỆT NAM

2.1. Đặc điểm của công tác trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

- Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam trưng bày hiện vật là các tác phẩm mỹ thuật có giá trị.
- Các hình thức tổ chức trưng bày chuyên đề của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam :
 - + Các trưng bày chuyên đề, triển lãm chuyên đề do Bảo tàng tổ chức ngay tại phòng trưng bày chuyên đề của Bảo tàng (tầng I nhà B).
 - + Các trưng bày chuyên đề, triển lãm chuyên đề do Bảo tàng kết hợp với các cá nhân hoặc các tổ chức trong và ngoài nước trưng bày tại phòng trưng bày chuyên đề của Bảo tàng.
 - + Các trưng bày chuyên đề , triển lãm chuyên đề do Bảo tàng kết hợp với Bảo tàng địa phương hoặc với các tổ chức nước ngoài tổ chức trưng bày tại địa phương hoặc ở nước ngoài (hình thức trưng bày lưu động hay còn gọi là triển lãm lưu động).

2.2. Quá trình tổ chức thực hiện trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

2.2.1. Mục đích, yêu cầu và việc xây dựng kế hoạch trưng bày chuyên đề

2.2.2. Cách thức tổ chức trưng bày chuyên đề

Các giai đoạn trong trưng bày chuyên đề của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam :

- a. Giai đoạn chuẩn bị
- b. Giai đoạn tổ chức
- c. Kết thúc trưng bày chuyên đề

2.2.3. Giải pháp mỹ thuật cho công tác trưng bày chuyên đề của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

2.3. Hoạt động trưng bày chuyên đề của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

Thống kê các trưng bày chuyên đề tiêu biểu của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam đã thực hiện từ năm 2000 đến năm 2008

2.4. Nội dung một số trưng bày chuyên đề tiêu biểu

Tìm hiểu nội dung của một số trưng bày chuyên đề tiêu biểu của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam dựa trên mục đích, loại hình của trưng bày chuyên đề

a. Trưng bày chuyên đề kỷ niệm những ngày lễ lớn của dân tộc và những ngày kỷ niệm của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam.

b. Trưng bày chuyên đề nhằm công bố, giới thiệu những tác phẩm nghệ thuật Bảo tàng mới sưu tầm được.

c. Trưng bày chuyên đề giới thiệu những sưu tập tác phẩm nghệ thuật của các cá nhân, tập thể nghệ sĩ trong nước tại BTMTVN

d. Trưng bày chuyên đề tại các địa phương trong nướ

CHƯƠNG 3

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HƠN NỮA CHẤT LƯỢNG VÀ HIỆU QUẢ CÔNG TÁC TRƯNG BÀY CHUYÊN ĐỀ TẠI BẢO TÀNG MỸ THUẬT VIỆT NAM

3.1. Nhận xét, đánh giá hoạt động trưng bày chuyên đề của bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

3.1.1. Hiệu quả của công tác trưng bày chuyên đề tại Bảo tàng

Mỹ thuật Việt Nam

3.1.2. Những hạn chế trong hoạt động trưng bày chuyên đề của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

3.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng và hiệu quả công tác trưng bày chuyên đề của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

3.2.1. Lập kế hoạch trưng bày chuyên đề

3.2.2. Tăng cường bổ sung nội dung phong phú cho trưng bày chuyên đề

3.2.3. Tăng cường các phương tiện và trang thiết bị phù hợp với các loại hình tác phẩm nghệ thuật của trưng bày chuyên đề

3.2.4. Nâng cao hơn nữa công tác tuyên truyền, quảng bá, tiếp thị cho từng cuộc trưng bày

3.2.5. Cần bảo quản tốt hơn nữa cho các tác phẩm nghệ thuật trong trưng bày chuyên đề

3.2.6. Tiếp tục mở rộng giao lưu, hợp tác với các cá nhân, tổ chức văn hóa trong và ngoài nước

3.2.7. Tiếp tục đào tạo nâng cao trình độ cho cán bộ trực tiếp tổ chức các trưng bày chuyên đề

KẾT LUẬN

Hoạt động trưng bày chuyên đề của BTMTVN đã đạt được những thành tựu rất đáng ghi nhận. Hàng năm , BTMTVN đã tổ chức nhiều cuộc trưng bày chuyên đề với quy mô lớn nhỏ tại phòng trưng bày của bảo tàng cũng như tại một số địa phương trong nước và nước ngoài.

Trong những năm qua, BTMTVN đã có những bước tiến mạnh mẽ trong việc thực hiện kế hoạch 10 năm phát triển bảo tàng (từ 2000 đến 2010). Hiện nay, BTMTVN đã đưa ra những mục tiêu cụ thể cho kế hoạch phát triển bảo tàng giai đoạn sắp tới (đến năm 2020), trong đó có việc thúc đẩy hơn nữa hoạt động trưng bày chuyên đề, đặc biệt là những cuộc trưng bày chuyên đề tới các địa phương trong nước và nước ngoài nhằm nâng cao hơn nữa công tác xã hội hóa bảo tàng và mở rộng giao lưu văn hóa quốc tế, góp phần xây dựng một nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Phương hướng đó của BTMTVN cũng là phương hướng phát triển chung của ngành bảo tồn bảo tàng nước ta hiện nay.

Xin chân thành cảm ơn!

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam. *30 năm công ty Mỹ thuật Trung ương Những công trình và tác phẩm (1978 -2008)*. Hà Nội, 2008.
2. Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam. Báo cáo tổng kết hoạt động các năm từ 2004 đến 2008.
3. Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam. Báo cáo tổng kết hoạt động của Phòng Trưng bày — Tuyên truyền các năm từ 2004 đến 2008.
4. Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam. *Giới thiệu các tác phẩm đi triển lãm tại Bỉ*. Hà Nội, 2000.
5. Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam. Kỷ yếu các năm từ 2000 đến 2005
6. Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam. *Thông báo khoa học nhân kỷ niệm 40 năm thành lập*. NXB Thế giới. 2006.
7. Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam. *Triển lãm mỹ thuật toàn quốc*. Hà Nội, 2004.
8. Các Bảo tàng Quốc gia Việt Nam (Hội đồng tổ chức biên soạn và xuất bản). Hà Nội, 2001.
9. Lê Thị Bích Diệu. *Tìm hiểu sưu tạo tranh dân gian tại hệ thống trưng bày của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam*. Khóa luận tốt nghiệp khoa Bảo tàng. Hà Nội, 2007.
10. Dương Thị Dung. *Tìm hiểu vấn đề thu hút khách tham quan ở Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam*. Khóa luận tốt nghiệp khoa Bảo tàng. Hà Nội, 2007.
11. Hội đồng quốc tế các bảo tàng (ICOM). *Lịch sử và quy tắc đạo đức nghề nghiệp*. Cục Di sản văn hóa dịch và xuất bản. Hà Nội, 2005.
12. Trịnh Thị Hòa. *Tìm hiểu nội dung và giải pháp trưng bày chuyên đề : ☐ Mỹ thuật thế kỷ XX của Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam*. Khóa luận tốt nghiệp khoa Bảo tàng. Hà Nội, 2002.

13. PGS. TS. Nguyễn Thị Huệ. *Cơ sở bảo tàng học*. Trường Đại học Văn hóa Hà Nội. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội. 2008 (giáo trình).
14. PGS. TS. Nguyễn Thị Huệ. *Lược sử sự nghiệp bảo tồn bảo tàng Việt Nam từ 1945 đến nay*. Trường Đại học Văn hóa Hà Nội. 2005 (giáo trình)
15. TS. Nguyễn Thị Huệ. *Nghiên cứu nguồn sử liệu hiện vật bảo tàng*. NXB Chính trị Quốc gia. Hà Nội, 2002.
16. Luật Di sản văn hóa. NXB Chính trị Quốc gia. Hà Nội, 2001.
17. Luật Di sản văn hóa và văn bản hướng dẫn thi hành. NXB Chính trị Quốc gia. Hà Nội, 2006.
18. Hoàng Phê (chủ biên). *Từ điển Tiếng Việt*. Viện ngôn ngữ xuất bản. 2004.
19. Phan Văn Tiến. *Luận văn tốt nghiệp cao cấp lý luận chính trị*. Hà Nội, 2004.
20. Nguyễn Thịnh. *Sổ tay công tác trưng bày bảo tàng*. NXBVan hóa thông tin. Hà Nội, 2001.
21. www.vnfineartsmuseum.org.vn/